

PROJEKT

1)

Téma: Informovanost pedagogů základních škol v Brně o potřebách žáka s epilepsií.

Otázka: Jaké mají učitelé brněnských základních škol znalosti o podpoře žáků s epileptickým onemocněním?

Úvod:

V dnešní době přibývá na školách žáků se zdravotním znevýhodněním, ať už mluvíme o astmatu, alergiích či epilepsii. Tato onemocnění velmi ovlivňují průceschopnost těchto žáků. Proto je potřeba, aby učitelé, kteří přicházejí do kontaktu s dětmi se zdravotním znevýhodněním, byli s těmito onemocněními seznámeni. Jak se projevuje, jak má učitel v případě akutních projevů nemoci postupovat a jak může žáka ovlivňovat onemocnění ve výkonu. V této práci se zaměříme pouze na jedno chronické onemocnění: Epilepsii.

Epilepsie je postižení mozkové tkáně, jež se projevuje opakovanými záchvaty. Jedná se o dlouhotrvající, tedy chronické onemocnění. Nemoc je spojena s poruchami vědomí, změnami v oblasti chování a prožívání (Vágnerová, M. 2002). Epileptický záchvat je výsledkem biochemických změn v mozku způsobených výbojem v elektrické činnosti určité části nervových buněk. K diagnóze se nejčastěji užívá EEG (Fialová, I. 2005). Jedinci s tímto onemocněním užívají antiepileptika, která působí na poškozené mozkové buňky a ovlivňují jejich elektrickou aktivitu. Principem je udržení potřebné hladiny léku v krvi. Léky se převážně užívají 2x denně. Jejich vynechání může záchvat vyprovokovat. To je skutečnost, se kterou musí počítat i učitel žáka s takovýmto onemocněním. Vedlejší účinky užívání antiepileptik, také mohou ovlivňovat míru soustředění žáka v hodině, například: alergie, kožní vyrážka, svědění, poruchy koncentrace, paměti, poruchy krvetvorby atd. Při výzkumu se zaměříme právě na to, jestli jsou učitelé základních škol v Brně připraveni na edukaci žáků s epileptickým onemocněním.

Vzhledem k tomu, že se Česká republika „*zavazuje k plnění úkolů na poli integrace a inkluze... Je třeba si uvědomit, že jakýkoli postup v rámci integrace a inkluze musí být řešen na základě připravených škol a školských zařízení vzdělanými pedagogy a celým nutným podpůrným systémem. Důležité je, aby učitelé uměli pracovat s individualitou každého žáka a měli k tomu vytvořeny základní podmínky. K individuálnímu přístupu k žákům se musí připravovat pedagogové už na pedagogických fakultách...(Netolická, 2012)*“ Když spojíme

tento výrok s vyjádřením v tiskové zprávě Asociace školských odborů, že populace učitelů stárne, průměrný věk učitelů se pohybuje nad 50 let. Můžeme tedy očekávat, že staší pracovníci neprošli profesní přípravou na práci s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami, tedy i žáky s epilepsií.

Cíl:

Záměrem tohoto výzkumu je zjistit, jak jsou učitelé základních škol obeznámeni s příznaky a průběhem epileptického onemocnění.

- Zjistit, zda jsou učitelé připraveni adekvátně zasáhnout v případě epileptického záchvatu žáka v jejich hodině.
- Cílem je také na základě zpracovaných dat vytvořit poster zaměřený na shrnutí informací o pojmu epilepsie, její druhy a postup první pomoci při záchvatu, který bude zaslán všem školám zúčastněným ve výzkumu.

2)

Hlavní výzkumná otázka a vedlejší výzkumné otázky

Hlavní otázka: Jsou pracovníci brněnských základních škol kompetentní k práci s dítětem s epileptickým onemocněním?

Vedlejší otázky: Vědí učitelé brněnských základních škol, jak pracovat s žákem majícím epileptické onemocnění?

Vědí učitelé, co dělat v případě projevu epileptického záchvatu žáka v jejich hodině?

3)

Pro kvalitní zpracování tématu je potřeba obsáhnout co největší vzorek respondentů, proto byl zvolen kvantitativní výzkum. Ke shromáždění požadovaných dat bude použit dotazník s uzavřenými otázkami. Metoda dotazníkového šetření bude použita právě kvůli aplikovatelnosti výsledků výzkumu při vytváření informačního posteru pro pedagogické pracovníky základních škol.

4)

1. hypotéza: S rostoucím věkem učitele klesá jeho přesochopnost k vzdělávání žáků s epileptickým onemocněním.

Hypotéza byla vytvořena na základě přijetí usnesení, které vzniklo jako výsledek světové konference v Salamance roku 1994. ČR se zavázala k plnění úkolů v rámci integrace a inkluze. Po roce 1994 se mění požadavky na přístup pedagogických pracovníků k dětem se speciálními vzdělávacími potřebami a tím i na jejich vzdělání v oblasti práce s dětmi se SVP.

2. hypotéza: Učitel, který se ve svém životě setkal s jedincem s epileptickým onemocněním, je kompetentnější v práci s žáky s epileptickým onemocněním, než učitel bez této zkušenosti.

Z výsledků výzkumu Brabcové (2013) vyplynulo, že zkušenost pedagogů s žáky s epilepsií má zásadní vliv na jejich znalosti a dovednosti.

3. hypotéza: Učitelova přesochopnost s žáky s epilepsií je závislá na jejich informovanosti o této oblasti.

S přihlédnutím k rostoucímu průměrnému věku učitelů lze předpokládat, že vzhledem k pozdějšímu zavedení přípravy pedagogických pracovníků běžných základních škol na práci s žáky s epilepsií, můžeme předpokládat, že mnoho pedagogů se nepovažuje za kompetentní k této práci.

5)

Seznam proměnných:

Nezávislou proměnnou je „**věk učitele**“. Mladší pedagogičtí pracovníci mají již teoretické znalosti z profesní přípravy o inkluzivním vzdělávání. Starší pedagogičtí pracovníci se musejí přizpůsobovat změně systému a v rámci nepovinného dalšího vzdělávání si postupně doplňují potřebné informace.

„**Učitel se zkušeností**“ je další nezávislou proměnnou. Učitel se již v dřívější době setkal s osobou s epileptickým onemocněním, případně byl přítomen samotnému epileptickému záchvatu.

Nezávislá proměnná „**informovanost**“ je identifikována obsahem profesní přípravy pedagoga, vzděláním zprostředkovaným zaměstnavatelem a také možným samostudiem.

Závislou proměnnou je učitelova „ **práceschopnost** “ s žákem s epileptickým onemocněním. Učitel se orientuje v problematice epileptického onemocnění. Disponuje znalostmi projevů a následků tohoto onemocnění, zkušenostmi s tímto onemocněním a je schopen adekvátně zasáhnout při epileptickém záchvatu žáka.

Seznam indikátorů:

Věk, praxe a zkušenosti s epilepsií, orientace v problematice epilepsie, znalost první pomoci při epilepsii, informovanost o následcích epilepsie na žáka, zkušenosti s epilepsií v osobním životě, zkušenosti s epilepsií v zaměstnání, informovanost během profesní přípravy, samostudium, vzdělání zprostředkované zaměstnavatelem.

6)

Metoda sběru dat: data potřebná pro tento výzkum budou sbírána formou dotazníku. Ten bude předkládán respondentům. Specifika vzorku respondentů jsou následovná: osoby se vzděláním podle zákona č. 563/2004 Sb., o *pedagogických pracovnících*, vyučující na základních školách v Brně.

Pro účely tohoto výzkumu budou nejdříve kontaktováni ředitelé základních škol v Brně a na základě spolupráce s nimi budou předány dotazníky vyučujícím. Pro splnění cíle této práce plánujeme sběr přibližně 100-150 dotazníků, které budou následně zpracovány.

7)

Vážený/ná pane/paní,

požádala jsem Vašeho zaměstnavatele o poskytnutí podpory při sběru dat pro výzkum na téma: Informovanost pedagogů základních škol v Brně o potřebách žáka s epilepsií. Dotazník je anonymní a jeho zodpovězení trvá cca 10 minut. Jednotlivé dotazníky nikde nebudou publikovány. Výsledky ze zpracovaných dat budou jako jedna zpráva zaslány na všechny zúčastněné základní školy společně s posterem. Význam tohoto výzkumu spočívá v zajištění vhodné péče pro děti s epileptickým onemocněním na základních školách a osvětu pro pedagogické pracovníky.

Proto mi bude potěšením, když přispějete svým názorem i Vy, děkuji. Bc. Barbora Janderová, studentka Pedagogické fakulty na Masarykově univerzitě v Brně.

Vždy vyberte jednu odpověď, není-li uvedeno jinak:

Vyberte z následujících definicí, tu, která nejlépe odpovídá epilepsii.

EPILEPSIE JE ONEMOCNĚNÍ TRÁVICÍ SOUSTAVY PROJEVUJÍCÍ SE KŘEČEMI V KRAJINĚ BŘIŠNÍ	
EPILEPSIE JE ZÁCHVATOVITÉ ONEMOCNĚNÍ PROJEVUJÍCÍ SE ZÁŠKUBY TĚLA	
EPILEPSIE JE PSYCHICKÉ ONEMOCNĚNÍ PROJEVUJÍCÍ SE EGOCENTRISMEM A SNÍŽENÝM INTELEKTEM	

Co je typické pro průběh záchvatu PETIT MAL - Malého záchvatu? (vyberte libovolný počet odpovědí)

BRNĚNÍ TVÁŘE A KONČETIN	
LEHKÉ ZÁŠKUBY TVÁŘE	
PORUCHA VĚDOMÍ SPOJENÁ S PÁDEM NA ZEM	
KRÁTKÉ ZAHLEDĚNÍ	
SILNÉ GENERALIZOVANÉ KŘEČE	
PACIENT SI NEPAMATUJE PRŮBĚH ZÁCHVATU	

Co je typické pro průběh záchvatu GRAND MAL - Velkého záchvatu? (vyberte libovolný počet odpovědí)

BRNĚNÍ TVÁŘE A KONČETIN	
LEHKÉ ZÁŠKUBY TVÁŘE	
PORUCHA VĚDOMÍ SPOJENÁ S PÁDEM NA ZEM	
KRÁTKÉ ZAHLEDĚNÍ	
SILNÉ GENERALIZOVANÉ KŘEČE	
PACIENT SI NEPAMATUJE PRŮBĚH ZÁCHVATU	

Jaké chování může vykazovat dítě s epilepsií během výuky? (vyberte libovolný počet odpovědí)

AFEKTOVANĚ VYKŘIKUJE PŘI HODINÁCH	
ČASTÝMI RESPIRAČNÍMI ZÁCHVATY	
NEUDRŽÍ POZORNOST	
TRPÍ TRÁVÍVÍMI POTÍŽEMI	
VADY ŘEČI	
ČASTO ZAPOMÍNÁ UČITELOVI INSTRUKCE	
JE UTLUMENÝ A PASIVNÍ	
ÚZKOSTNĚ A NEDŮVĚŘIVĚ	
NEMŮŽE SE ÚČASTNIT MIMOŠKOLNÍCH AKCÍ (KINO, DIVADLO, LYŽAŘSKÝ KURZ)	

Máte ve svém osobním životě člověka s epilepsií?

ANO	
NE	

Byli jste někdy osobně přítomni při epileptickém záchvatu?

ANO	
NE	

Bylo vaším žákem někdy dítě trpící epileptickým onemocněním?

ANO	
NE	

Musel jste někdy jako učitel zasáhnout při epileptickém záchvatu žáka?

ANO	
NE	

Zaškrtněte vámi užívané zdroje informací o postupech práce s žáky s epileptickým onemocněním (vyberte libovolný počet odpovědí)

INTERNET	
ZÁPISKY ZE STŘEDNÍ A VYŠŠÍ ODBORNÉ ŠKOLY	
ZÁPISKY A PREZENTACE Z VYSOKÉ ŠKOLY	
ZKUŠENOSTI KOLEGŮ	
ODBORNÁ LITERATURA	
VZDĚLÁVACÍ KURZY POSKYTNUTÉ ZAMĚSTNAVATELEM	
SPOLUPRÁCE S ODBORNÝM PRACOVIŠTĚM (PPP, SPC)	
NEPOTŘEBUJI SE INFORMOVAT	

Jak je potřeba, aby učitel zareagoval, při probíhajícím Velkém záchvatu u epileptického žáka? (Odpovědi chronologicky seřad'te.)

UVĚDOMIT RODIČE	
PROVÉST STABILIZOVANOU POLOHU	
ODSTRANIT PŘEDMĚTY OKOLO	
POČKAT NA ODEZNĚNÍ ZÁCHVATU	
PODLOŽIT HLAVU, ABY ŽÁKOVI NEZAPADL JAZYK	
ZAVOLAT RYCHLOU ZÁCHRANOU POMOC PŘI PRVNÍM ZÁCHVATU A ZÁCHVATU SE ZRANĚNÍM	

Cítíte se připravený poskytnout první pomoc žákovi během epileptického záchvatu?

ANO	
NE	

Pohlaví

MUŽ	
ŽENA	

Věk

< 35 LET	
35 - 50 LET	
> 50 LET	

8)

S vážnými etickými problémy při tomto výzkumu není počítáno, neboť pokládané otázky nejsou osobního rázu a dotazník užitý ke sběru dat je anonymní. Možný praktický problém může nastat při kontaktu respondentů prostřednictvím jejich nadřízených. Ředitelé základních škol mohou zaujmout takové stanovisko, že podílení se jejich zaměstnanců na výzkumu může pedagogické pracovníky zdržovat, či odvádět od jejich náplně práce. Jako způsob, jak se vyhnout tomuto praktickému problému, považujeme motivaci pro respondenty ve formě zaslání výsledků výzkumu a posteru, na kterém budou základní informace o epilepsii a doporučení jak s dětmi s epilepsií pracovat.

9)

Seznam literatury:

DOLANSKÝ, J. *Současná epileptologie*. Praha: Triton, 2000. ISBN 80- 7254- 101-3.

EDELSBERGER, L., KÁBELE, F. *Speciální pedagogika*. 1. vyd. Praha: SPN. 176 s.

FABER, J. *Epilepsie a epileptózy*. Praha: Maxdorf- Jessenius, 1995. p. 11- 271. Galloway

Alison. *Questionnaire Design & Analysis. A Workbook*. Online:

<http://www.tardis.ed.ac.uk/~kate/qmcweb/qcont.htm>

Epilepsie: Ohroženo je každé dvacáté dítě. [online]. roč. 2006, č. 34 [cit. 2015-03-16].

Dostupné

z:<http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=4615&PHPSESSID=9714df9a5b2436515b08e762bb07d675>

FIALOVÁ, Ilona. *Edukace žáků a diagnózou epilepsie na základní škole*. 2005, 136, 7 I.

CHRÁSKA, M., KOČVAROVÁ, I. *Kvantitativní design v pedagogických výzkumech začínajících akademických pracovníků*. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, 2014, 108 s. ISBN 9788074544200.

KOMÁREK, V. *Epileptické záchvaty a syndromy*. Praha: Galén, 1997. ISBN 80- 85824- 56- 6.

NETOLICKÁ, Danuše. *Vzdělávání pedagogů k inkluzi*. *RVP Metodický portál* [online]. 2012 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z:<http://clanky.rvp.cz/clanek/k/n/16391/VZDELAVANI-PEDAGOGU-K-INKLUZI.html/>

PUNCH, Keith. *Základy kvantitativního šetření*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008, 150 s. ISBN 9788073673819.

SÁRKŮZI, Radek. *Problémy českého školství je třeba pojmenovat, až potom je můžeme začít řešit*. *Britské listy* [online]. 2004 [cit. 2015-04-29]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/20837.html>

ŠÁCHA, MUDr. Pavel. *Epilepsie*. *Celostnimedica.cz* [online]. 3.8.2009 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z:<http://www.celostnimedica.cz/epilepsie.htm>

VÁGNEROVÁ, Marie. *Úvod do vývojové psychopatologie I*. Liberec: TU, 2002, s. 111. ISBN 80-7083-593-1

KOMENTÁŘS projektem jste si poradila dobře, chválím zejména hypotézy a správně pochopenou konceptualizaci/operacionalizaci. Dobře jste také rozpracovala dotazník. Doporučuji ještě přeformulovat výzkumné otázky, tak aby už navazovaly na hypotézy – zdá se z nich, že děláte jen jednoduchý deskriptivní výzkum bez hypotéz, nepromítla jste do nich souvislosti, které ve výzkumu hodláte řešit (s věkem, zkušenostmi učitelů atd.).